

Ștefana Velisar Teodoreanu

VIATA
CEA DE TOATE ZILELE

Ediția a III-a

Masa, pătrată și albă, ca un plic închis cu o pecete roșie la mijloc – o farfurie cu cireșe – ține în jurul ei patru stăpâni tăcuți. Furculițele și cuțitele lovesc ușor farfuriile, în felurite ritmuri și punctuații. Se stabilesc unde, un fel de telegrafie fără fir, în patru limbi și ținte încrucișate. Poate e vorba de vreo comoară? Lâna de aur e pe capetele lor. Se uită toți ca și cum ar fi orbi: peste, alături, prin – urmărind poteci lăuntrice. E o liniște specială. Prezentul aproape abstract. Sufrageria zâmbește ostenit, dar nu poate grăi. E numai lemn vechi cernit, pânze subțiate, vase desperecheate. Adună giuvaericele din geamuri, mai scapă din ele zadarnic și pe podele. Perdelele ieșite de soare, se trag nesimțit înăuntru ca și cum ar vrea să se alinte de-o ființă mare și bună.

A oftat cineva. Trei perechi de ochi se întorc cu mirare acoperită către Elisabeta. Sincer mirată este Elisabeta. Se întoarce și ea de departe. Măinile subțiri vibrează pe tacâm. În trupul îngust sângele se ridică repede în obrajii prea albi, îi luminează o clipă și se ascunde sub pleoapele grele, lăsate pe ochii acum întunecați.

Mircea își limpezește glasul, zice, totuși, cam răgușit:

– Trebuie să începem să cumpărăm gheață. E caldă apa...

– Da, ar fi bine – aprobă Eleonora.

– N-avem beci? – intervine ironic Nucă. Ceilalți fac un semn, ca și cum s-ar scutura de-o găză.

– Și încă ce beci! Ies carafele brumate din el. Dar dacă nu se bea îndată, apoi hotărât că se-ncălzește la loc, apa-i apă – vorbi Dadaia mai mult pentru sine, schimbând farfuriile. Trecu un val de aer. Se făcu o destindere. O deșteptare, parcă. Se îndreptară umerii, mâinile fură mai harnice, ochii mai vioi. Apoi se lăsă altă tăcere, trecând de la neliniște la indiferență.

Elisabeta mânca cireșe cu un fel de grabă. Bărbatul meu, copilul meu, sora mea... Ce înșirare posesivă. Ce bogat sună! Tot ce-i mai aproape de mine. Tot ce am. Și... ca într-un vis apăsător, întinzi mâna, deschizi gura, e numai o palmă între tine și ce vrei, și n-ai cea mai mică putere, nu poți striga, nici apuca, nu poți clinti o fibră din tine, chiar dacă ți-ar fi viața în joc! De ce azi, tocmai azi, Duminica, după atâția ani, la masă, când s-a împărțit pâinea și vinul, se precizează acest gând? *E o eroare undeva. Unde? În ce? În cine? În care din noi?*

Elisabeta făcu o roată sub gene: Mircea, Eleonora, Nucă. Se opri asupra lui: nu seamănă copilul cu mine. E aproape mic, ca Mircea, fața rotundă, bărbia ascuțită, fruntea bombată, nasul scurt și puternic, ochii prea apropiați și larg conturați de tâmpole. Verdele lor e vegetal, poate mineral, nici o căldură, numai strălucire. Și părul de mătase poleită, atât de frumos, parcă e fals și creț ca al îngerilor de jucărie. E ceva de înger în ei, în Mircea și Nucă, de înger carnivor!

– Ai râs? – se întoarse brusc Mircea către Elisabeta.

– Nu.

– Mă miram și eu. Nu prea ești veselă de obicei și acum să râzi degeaba... Te-ai înecat? – urmă cu o nuanță de enervare.

– Nu... poate...

Mănânc prea multe cireșe. E o foame absurdă în mine, foame de atâtea lucruri, se răzbună pe cireșe – gândea Elisabeta. E comic: înger carnivor. Ce mi-a venit? E și ceva de lei în ei, coama și dinții ascuțiți, umerii lați și șoldurile strâmte. O agerime stăpânită. Parcă au resorturile prea tari. Copilul are gura mea, mai rotundă și carnoasă. A lui Mircea pare mică, dar când râde vezi deodată atâția dinți, se taie fața cu un fierăstrău ciudat de piatră. Eleonora e altfel, e ca o regină de Nord. E aproape clasică. Numai ea e roșie la față, cu vinișoare subțiri, din cel mai fin arnici. E înaltă tare. Cea mai înaltă din neamul nostru. Doar e stâlpul casei! Alături sunt mică, deși sunt cât Mircea și par înaltă lângă el. De unde și-o fi luat tipul acesta nordic? Seamănă cu bunicul ei, se pare, din județul Neamț.

E o putere de tăcere, la noi, de zăpezi nordice, în adevăr. Se pierd urmele în ea. Dacă n-ar fi Dadaia, pe care o am de la bunica mea, aș uita și cum mă cheamă. Îmi ține de cald bătrâna, ca o șubă veche la picioarele mele, în călătoria asta atât de lungă.

Poate am febră. Îmi simt tot sângele în cap.

– Baba, vrei să-ți dau ție, azi, ceașca cea mare de cafea? Parcă te-ar durea capul? – întrebă Eleonora, privind-o peste masă.

– Da, mulțumesc Nora – răspunse repede Elisabeta.

Toate astea erau fantasme. Erau doar oameni buni, dar ocupați, surmenați, cu multe griji. Țineau la ea. N-aveau timp să se gândească la ea, atâta tot. Și Nucă... ce poți cere unui copil de 17 ani, unic la părinți, răsfățat și voluntar? Ce putea el pricepe, cunoaște? Mai târziu au să se așeze toate cum trebuie. Mai târziu... la bătrânețe, după...

Și ce vreme frumoasă! O amiază proaspăt aurită. Să mergi la câmp, să uiți de toate.

– Mircea, te plimbi cu mine azi, să vedem cum e iarba pe deal? – întrebă Elisabeta. Glasul era aproape rugător.

– O vedem de aici. Eu merg la tenis, de acolo la club să citesc revistele străine și la 8 sunt la masă. Tu ce faci?

– Și tu, Nucă?

– Cred că n-am program și azi. Fac ce-mi place – răspunse Nucă tăios.

– Ce-ți place? – întrebă Elisabeta.

– Mă privește. Nimic periculos – adăugă surâzând sarcastic.

– Nu se răspunde astfel, știi bine – își înăspri Elisabeta vorbele.

– Îți dau bani să mergi la cinematograful și s-a rezolvat problema – interveni Mircea.

– Drept recompensă că vorbește nepoliticos?

– Lasă, frate, nu mai exagera! Și tu, taci odată – se întoarse enervat către Nucă.

Nucă se strâmba superior și plictisit. Nora se ascundea sub o neutralitate armată. Își potrivea fața pe calapodul de rigoare, fără convingere. Dădu semnalul de sculare:

– A *propos*, am lăsat acadele pe masa din salon. Cui îi face poftă...

Nucă se îndreptă grăbit într-acolo. Nora se retrase la ea în odaie. Mircea aștepta în picioare. Elisabeta se întoarse către fereastră, se uită în grădină, apoi la masa nestrânsă. Șervetele făcute sul, ca niște documente legate cu panglici colorate. Cozile și sâmburii de cireșe: vraf încâlcit de note fără sens, alfabet dezarticulat. Pierduse cheia desigur. Nu mai aveau lucrurile rost pentru ea. Căscă a pustiit și porni încet către ușă. Sui la ea în odaie și

se așeză pe primul jilț, ca pe un cufăr după ce ți-ai făcut bagajele, într-un interval înecat de oboseală.

Mircea își luă pardesiul și se plecă să o sărute pe cap. Elisabeta se trase involuntar într-o parte și-i căzu sărutarea pe-o ureche. Zâmbi slab.

– Ce-i? Iar ești nervoasă? Stai mai bine la soare, în grădină, are să-ți facă bine.

– Bine la ce?

Dădu să mai spună ceva, se stăpâni și urmă liniștit:

– La revedere. Petrecere bună.

Mircea dădu din umeri, se uită întrebător la ea și ieși închizând ușa cam tare.

***

Se făcu liniște și gol. Ferestrele scânceau din balamale. Soarele se prefăcea în păsări galbene pe-un colț de covor. Începu un cântec ascuțit și jalnic, cum auzi prin pădurile din Bucovina când trec femeile cu marfă la târg.

Spală Marița vasele – constată gândul Elisabetei. De ce o fi apucând-o dorul de casă tocmai când spală vasele? E de nesuferit. Parcă ți-ar toarce creierul cu degete julite și aspre. Ce-o fi cu mine? Fac o neurastenie? Ori mă apropii de vârsta critică? 36 ani! M-am măritat prea tânără. Trebuie să mă îngrijesc. Nu mai am chef de nimic. Și azi... n-am să stau degeaba până seara. Unde o fi Nucă? Nu se aude prin casă. O fi plecat cu Mircea. Nora își pune ordine în fișele de la laborator, ca în toate duminicile. M-aș putea duce la Maia, sau la prietenii noștri Trofimii, dar n-aș vrea să mă ghicească, să mă întrebe nimic, sau să fie prea veseli, din discreție față de mine. Uf! – sări sprinten din loc. Se uită încruntată în oglindă, ca la un dușman greu de învins. Ești

prea slabă, fără culoare, ai își cute pe obraz, ți se întunecă părul ca paietele vechi și ude. Se cunoaște că ți-a murit mama de oftică, de nici n-ai avut timp s-o cunoști! Apoi, îi fu rușine de cele spuse. Căută cu ochii portretul mamei ei și îi surăse vinovat, să-i ierte asprele noi în care se însângera.

Scoase o rochie cu flori albastre din dulap, își potrivi părul lung în două funii strânse pe cap. Îi făceau o căciulită vie.

Coborî iute scările. Trecu în grădină aproape alergând. O strigă cineva, dar se făcu că n-aude și ieși pe poartă.

O lovi aerul mai cald și praful în obraz. Își potrivi mersul pe pavelele proaste, contraziceau orice ritm, țineau ochii înhămați prea aproape de pământ. Umbla repede, luând tot în răspăr. Ai fi zis că era urmărită și căuta să scape cotind printre obstacole vii. Întâlnea slugi și mici negustori. Multe rochii sinilii, de mătase lucioasă, complicat și strâmt croite, pe trupuri trudite, și tot același guleraș strâmb lipit ca o marcă între umeri. Negustoresele, decolorate, călcau anevoios, împovărate de grăsime ca de o marfă de contrabandă în pripă ghemuită sub prea puține stofe negre. Bărbații, sumar ciopliți, aspru îmbrăcați, proaspăt rași, cu „frizuri” cleioase și pălării vechi, înaintau răzleți. Dacă n-ar fi avut mai toți flori la butonieră și cravate roșii, ai fi căutat dricul și drapelul „corporației” să le justifice pasul tăragănat și solemnitatea plictisită a feții.

Bieții oameni! Fiecare își căuta locul la soare, răgazul și bucuria lui. Scăpau și ei câteva ceasuri din roata săptămânii și se dezmeticeau în stradă. Totdeauna Duminica acest miros de tigaie arsă, în care ar sfârâi și lână și piele și ofilite buchete de lăcrămioare.

Alăturile și scripcile se jucau de-a prinselea prin văzduh. Puneau rămășag de nuntă sau înmormântare. În glasul lor erau tot atâtea bomboane poleite, flori de hârtie, tăblii de paturi de tinichea vopsită, fotografii cu puchiței de muște, vin acru și pâine nedospită.

Coti pe-o străduță spre barieră.

Trecu mai departe, printre câini flămânzi, gunoaie și băltoace pe drumul scofâlcit.

Și în ea erau câini flămânzi, gunoaie și băltoace și drum anevoios spre larg.

Se adună în om atâtea și atâtea, și deodată nu mai încapă nimic. Atâtea gânduri și vorbe roiesc în mine și se revoltă că le țin închise. Mă tem să nu-mi scape odată, să nu le mai pot struni. Mă servesc de prea puține acum, cât i-ar trebui unui copil de 7 ani, bine crescut. Când mai scot din celelalte, Mircea zice că sunt absurdă, romantică și provincială, că-i pregătesc o scenă. A fost un timp când vorbeam amândoi. Nimic nu ne părea de prisos, totul se oglindea, se împărțea, sporea și ne lega de lucrurile vieții. Acuma parcă ar fi fixat odată pentru totdeauna tot ce ne privește. Mișcarea continuă prin inerție. Orice a survenit, fărămă cu fărămă, a fost prins de tăcere, să pară vechi, dintotdeauna, firesc.

Alianțe noi nu se mai fac. S-au lipit încet pe mine multe etichete. Singură nu mai știu care-mi corespund, care s-au întipărit în mine, care m-au îmbrăcat în altcineva, în care mi-i atât de strâmt că nu mai pot face o mișcare naturală. Tot ce mă leagă mă doare. Nu mă pot dezbrăca de nimic. Haine vechi, haine vechi, am rămas doar atât? Vechi...

De ce simt și văd azi, cu o dureroasă noutate, toate aceste lucruri? E o schimbare de ritm. Ca și cum aș fi

mers prea mult și mi-ar veni să mă las în genunchi și de frică să n-o fac așa alerga ultima parte a drumului până la țel. Da, așa alerga până s-ar rupe inima din legături și ar cădea în urma mea, ca o pungă pierdută, în drum.

Nou, vechi. Vechi, nou... E greu de lămurit. Nou, ar fi un început. Iar prelungirea aceluia început, ar duce până la vechi. Adică, *altceva*. Un ceva *nou* față de începutul lui, care este *vechi* față de ce a devenit acum. O întâlnire poate fi ceva nou. Și o despărțire poate fi ceva nou. Și vechi amândouă, peste un timp. Poate e numai o chestiune de perspectivă interioară, primul plan fiind în funcție de intensitate a sentimentului, de puterea cu care luminăm un detaliu, înnoindu-l prin accentuarea reliefului. Poate nu depinde de timp...

Totdeauna m-a speriat noutatea, chiar când m-a bucurat, emoția cuprinzând amândouă stările, nou-vechi, vechi-nou, iremediabil legate între ele, izvorând una din alta.

Prima întâlnire, cu adevărat nouă pentru mine, a fost intrarea surorii mele, Nora, în viața mea, coincizând cu o despărțire năprasnică. Am cunoscut-o pe Nora la înmormântarea tatălui meu. N-o lăsase mama ei, până atunci, să mă vadă. Nu-i ierta tatei că divorțase pentru a se recăsători cu mama mea. Și doar murise biata, atât de repede! De aceea am cunoscut-o pe Nora abia la înmormântarea tatălui nostru. Cum se uita la mine de gânditor... Mă afumase toată în gândurile ei. Încercam să-mi proptesc o clipă privirea într-a ei, dar parcă se risipea și trecea dincolo de mine. Țin minte că întorceam capul ca și cum așa fi încercat să prind prelungirea de dincolo de mine. Mă uitam, între Bunica și Bunicul, ca printr-o poartă de apărare, dar simțeam că înaintea mea și după

mine era tot lucru necunoscut. Mă mișcam pe furis. Mă întreba o frică de Nora, nu de tata, pe care nu-l văzusem mort, căci era închis și pecetluit, cum îl adusese cu trenul, ca un cufăr cu odoare înăuntru. Nu mai văzusem sicriu de metal decât al Sfintei Paraschiva, știam că ceilalți muritori aveau numai de lemn, aceasta îl așeza pe tata de-a dreptul în rai. Nici nu îndrăzneam să plâng, nu cumva să-l mâhnesc în mărirea lui. Cum se închinau toți pentru tata, eu credeam că se închină la el și mă rugam și eu de el să facă pe Eleonora să mă iubească. Mi-a îndeplinit cererea chiar în acea zi. Eleonora a venit la noi acasă, m-a luat în brațe și a zis că ar vrea să aibă o fetiță ca mine. Era înaltă, puternică și frumoasă. Bunicii mei păreau șubrezi și vechi, vechi și prăfuiți lângă ea.

Niciodată n-am avut o impresie mai puternică de *nou*. O noutate care răsturna tot ce fusese până atunci. Și numele meu mi s-a părut străin, când m-a întrebat: „Îți zice Baba fiindcă ești știrbă?” îmi schimbam dinții. I-a răspuns Bunica mea: „Așa și-a zis când era mică și-i venea greu să pronunțe Elisabeta”.

– Avem aceeași inițială – a zis Nora.

Eram foarte mândră să am aceeași inițială și același tată cu Nora. Dar nu știam ce înseamnă inițială și mă sfiam să întreb, să nu mă creadă proastă. Numele ei n-avea pentru mine nimic comun cu al meu. Suna prelung: Eleonora. Îl vedeam, cu multe verigi, ca un lanț gros de aur. Al meu, poate fiindcă era purtat de Regină, mi se arăta în formă de coroană albă, cu unghiuri ascuțite. Era numele meu de zile mari. Ziceam solemn: numele meu este Elisabeta. Când îl spuneam întreg: Elisabeta Vizantea, devenea fastuos, cu trenă, blană și dantele, și simțeam că nu mi se cuvine încă, ci tocmai

când voi fi mare. În toate zilele mă mulțumeam cu „Baba”, mai ușor de purtat. Mă simțeam în el, ca în papucași moi de pâslă.

N-aveam timp să mă gândesc la tata, de multe gânduri aduse de Nora. Să faci cunoștință, pe neașteptate, cu *sora ta*, domnișoară de 17 ani, căreia bunici îi vorbeau cu „dudui” și ea lor „coană Lisavetă” și „coane Ioniță”, să te așezi la locul tău într-o ființă, mai aproape și totodată mai străină ca orice ființă din lume, *clintea viața din loc*.

Găsea că semăn cu tata, probabil ca să mă poată iubi mai ușor. Cei de-acasă ziceau că sunt leit mama. Poate mă îmbrăcau în mama ca să-mi ierte că murise în urma nașterii mele. Se încurcau mințile de câte *nu* se spuneau peste capul meu. În fotografii, mama mea părea mai tânără ca Nora, mai subțirică, mai veselă, de aceea când a hotărât Nora: „Acum ai să fii fetița mea”, mi s-a părut cu puțință. Apoi, a venit să stea la noi, o lună, pentru mine. Și, de atunci, în fiecare an, o parte din vacanță.

Mă răsfăța, îmi dădea jucării, cărți, panglici, și se purta cu mine ca și cum aș fi fost mult mai mică decât eram. Bunicii o iubeau. Ziceau că este serioasă și pricepută la toate. Dormea în odaia mamei, acolo unde murise, lucru care o investea cu o mare putere față de mine. Când era Nora la noi, eram mai voinică. Mă plimbam mult cu ea, mâncam mai bine, mă culcam devreme. Vacanța era Nora. Dar *eu* eram în viața cea de toate zilele, în care mergeam cu pașii mei, în miezul casei, înconjurată de lucrurile de totdeauna, cu bunicii, amintirile, fotografiile, vecinii, dobitoacele, grădina. Țeseam mărunț, mărunț, pe nesimțite, viața mea. Ce minunată era tăcerea casei, pe-atunci. O tăcere mângâietoare. Îmi atingea toate fibrele. Cum de s-a

înțepenit treptat, răcit, materializat, punând stăpânire pe noi, ceea ce fusese muzică adormită pe lucruri!

Baba umbla într-un fel de beție musculară, nervii încordați, mișcările tot mai rezezi. O mâna instinctul către o istovire binefăcătoare.

Cum îți trece durerea de cap pe nesimțite, după ce-ai luat o doctorie, tot astfel amortiră gândurile treptat, până la vid.

Tresări la apropierea unei căruțe.

– De unde ești mata duduică? Ai vreo nevoie la noi în sat?

Baba clipi și se scutură ca de-o veste rea.

– Noi mergem la târg, că și-o frânt baba me piciorul – urmă țaranul. Avem o cumătră moașă acolo, a ști ea ce-i di făcut...

În fundul căruței, pe niște țoale, o femeie mărunțică și neagră, aproape leșinată. Nu se văieta de loc, doar i se zbârcea mai tare fața, apoi deschidea ochii mari și părea și mai stoarsă de puteri.

E ca o pompă de cauciuc ars, numai cute fără pic de aer în ea – gândi Baba, și tare:

– Vă duc eu la spital. Cunosc un doctor cumsecade. N-are să vă ia parale.

– Apăi, sui și mata și bogdaproste.

Se așeză pe scândură, lângă om, dar cu spatele către cai. Sălta scândura cu ei și răspundea în toate lemnele țapene și vii.

Se lăsase răcoare în jur, se făcea lumina cenușă. Mai întuneric era la picioarele ei, în fustele crețe, oscioare și basma. Femeia zgârcită într-o rână părea o biată vrabie moartă. Ofta când și când. Oftă și Baba.